

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.

1/2 " 1 " 60 "

1/4 " — " 90 "

ÎN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.

1/2 " 3 " "

—0—

Numeri singuratici se vënd
în Cluj cu 5 fileri, în alte
locuri cu 6 fileri.

RĂVAȘUL

INSERTIUNILE
se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
3 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

ADRESA:
"RĂVAȘUL"
CLUJ — NOLOZSUAR
B. JOKAI-UTCSA 6.

Editor și redactor resp.: PETRU P. BARIȚIU

Apare în fiecare Sâmbătă

Intemeietorul foii: Dr. E. DĂIANU

Apropiindu-se șfirșitul anului atragem atențiunea cetitorilor noștri să-și plătească reslanțele și să renouiască de timpuriu abonamentul pe 1907.

În situația tot mai grea a vieții publice, »Răvașul« va continua să lupte cu cuvântul puternic al credinței, ce-l hrănește, pe temeiul neclintit al culturai românești, călăuzit de principiile vecinice și nerăsturnabile ale religiunii creștine.

Plănuim pentru anul nou mai multe îmbunătățiri și refoame, a căror taină ni-o păstrăm. Un singur lucru descoperim: prețul de abonament se va ridica. Scumpindu-se toate, înosebi hârtia și munca, trebuie să ridicăm prețul bagatel, care a fost statorit între alte împrejurări, și contând la zeci de mii de abonați, ceea ce, durere, nu s'a implinit.

Abonații regulați, cari vor fi în rând cu abonamentul înainte, vor fi privilegiați la statorirea noului preț de abonament.

SINOADELE.

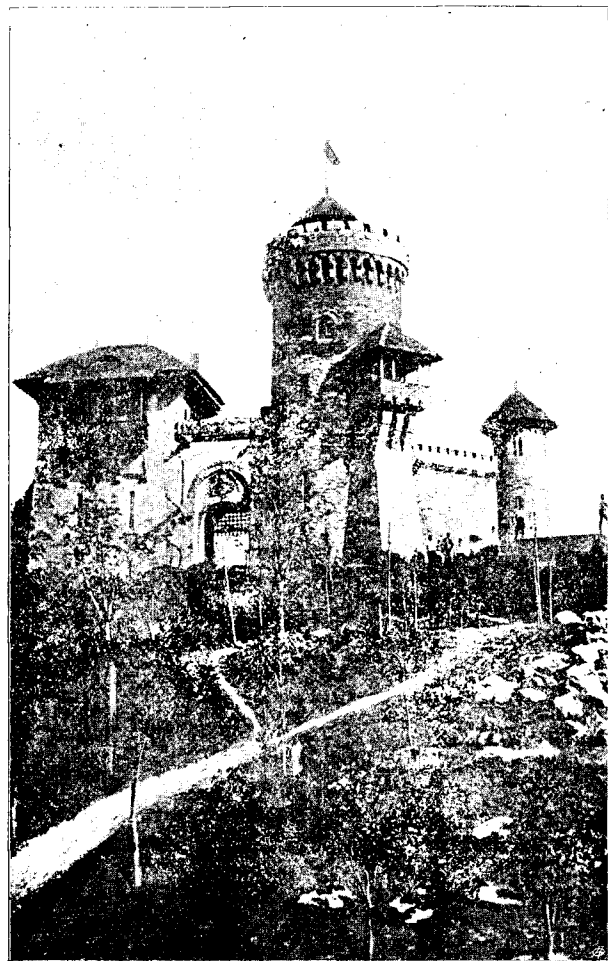
Sinodul archidiecezan încheiat în Blaj, la metropolie, în 23 Novembre n. a. c. este și rămâne de o mare însemnătate pentru biserica noastră unită cu Roma. Deși presa românească, oglinda vieții publice, — cum ar trebui să fie, — nu a luat în destul în seamă acest act public, și afară de 2—3 ziare, abia l'au pomenit, — totuși sinodul archidiecezan nu pierde nimic din marea sa importanță, pe care nu vom înceta a o scoate la iveală.

În sfârșit biserica unită cu Roma cuprinde în sinul său jumătate din României acestei țeri. Ear archidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș, abstrăgând dela rangul ei de cinste, cuprinde în

hotarele sale canonice partea cea mai bună a provinciei noastre metropolitane. Când deci Capul acestei archidieceze, Înalt Preasfințitul nostru Metropolit, întrunește în jurul său la sfat canonic, organizat în sinod, pe cei mai distinși bărbați ai clerului, pe canonici, protopopi și delegații clerului din fiecare protopopiat, acest fapt în sine trebuie să aibă o mare însemnătate. De fapt o și are, a și avut-o. Și dacă totuși așa numita oglindă a vieții noastre publice, a fost de astă dată neoglingdătoare, obdusă, oarbă, mută, sau zăpăcită, ori cum să mai zicem, asta nu este vina noastră, ci a ei, sau peste tot a împrejurărilor, în cari vegetăm, fără orientare, fără țintă și fără buzolă.

E adevărat, că sinoadele noastre nu sunt publice; e adevărat, că se ține la secretul și discrețiunea lor; e adevărat, că în ele n'au loc decât cei chemați. Nici noi nu suntem încântați de acest fapt; și noi am dorit, ca să se deschidă largi porțile pentru a vedea toți cei ce se interesează cinstit, și a auzi tot și toți, cei ce ascultă cu bun gând cuvintele, durerile și doririle noastre. Cu toate acestea faptul, cum se prezintă, că ele se țin cu oare care discrețiune, nu dispensează pe diriguitorii așa numitei opinii publice a le ignora cu atâta închipuire de sine cum le ignorează — desigur pentru alte motive, cari nu se pot numi »binecuvântate«, nici naționale românești.

Dar să trecem înainte. În cele din urmă sinoadele nu se țin pentru ziare, ci pentru cauza mare și sfântă, pe care o servește biserica. Sinoadele sunt organele de viață ale bisericeii. Prin ele

Vederi dela Expoziție: Turnul lui Tepeș.

respiră, își ia aer, acest tainic și mare organism, pentruca electricizându-și puterile, întărindu-și vinele, să deie piept valurilor vieții și să meargă înainte pe calea menirei sale sfinte.

Câtă vreme funcționează aceste organe e sămnn, că organismul este sănătos și de viață. De aceea tot omul de bine, care vede cu ochi limpezi lucrurile și le știe judeca cum se

FOIȚA RĂVAȘULUI

Celui ce nu mai este...

S'a stins vâpaia viețuirii tale
Din frământarea lumilor de jale;
Tu guști odihna tănuită nouă
Sub învâlișul tău udat de rouă
Și adiat de un vânt ușor din zare
Ce aduce pace 'n suflet ș'alinare...
Dar, vezi, în pieptul nostru nu-i odihna
Și 'n lumea asta nu-i popas de tihnă
Ce 'n sinul său pe noi să ne primească.
Lumină ai fost atunci, dumnezeiască,
Trimisă din izvorul de lumină,
Cui resuflarea toată i-se 'nchină.
...Azi rătăcim — o naie fără cărmă —
Spre 'nfiiorarea ceasului din urmă...
Cu gându 'ngenunchiat de oboseală,
Sub asuprirea timpului de fală,
Necontenit râvnim un ceas de bine,
Ca 'n vremuri vechi, frumoase și senine
Și sufletul în temnița lui vie
Se zbate, cade, moare, iar învie.
Iar când povara grijilor departe
Cu slove umple a sufletului carte,
Când gându 'n vremuri caută scăpare,
Atunci din ceață fața ta-mi apare
Cu zimbet lin și dulce și cuminte,
Cu o privire blândă de părinte.

Te văd ș'acum. Privirea-ți de lumină
Și sufletul și mintea mi-o 'nsenină:

Iar trupul istovit de cale lungă
Se 'nalță cătră tine să te ajungă,
Ș'o nouă viață 'n sânge îmi pătrunde,
Desvâluind nădejdea ce ascunde:
Un nou șireag de gânduri primenite
La adăpostul zilelor iubite;
Șireag de gânduri povățuitoare,
În locul răutății, care moare.
Ș'atunci, alerg din nou, alerg spre bine
Ca 'n vremuri vechi, frumoase și senine.

Datin.

O literatură de preoți.

Netăgăduit, că încă un isvor de hrană al vieții noastre sufletești este biserica. Ei i-e dat să ne smulgă din învălmășagul cumplitei lupte, să ne strecoare seninătate în suflete, să ne ucidă patimile ce ni orbesc mintea, să aprindă în noi un gând și o simțire mai înaltă, și astfel primestiți de o nouă înviorare, să pornim iarăși în lupta vieții.

Într'acest timp însă, de cumplită slăbire a credinții în Dumnezeu, biserica pentru mulți nu mai e decât un lucru zădarnic, un lucru de prisos, un lucru cu care au de-aface numai popii, un lucru în sfârșit, care asupra vieții tale nu poate să aibe nici-o înrăuire, nici în bine nici în rău.

Și de aci isvorește marea stricăciune morală, grozava lipsă de caractere, sărăcia de cinste,

egoizmul revoltător în toate manifestările vieții noastre.

Căci atât timp, cât școala va fi socotită numai ca un mijloc de căpătuire, ca un drum ușor, care trebuie să te ducă la pricopseală, nici odată ea nu va putea să făurească suflete bine încheiate, suflete nobile, suflete cu caracter.

Școala, așa cum este acuma, e numai un locaș de unde poți culege mai multă sau mai puțină știință, dar nicidecum nu are darul de a forma valori morale, adică oameni, cari în totul să fie călăuziți de bine, de cinste, de sentimente desinteresate, pentru ca o mare parte din munca lor să fie adusă pe altarul larg al binelui obștesc.

În asemenea împrejurări deci, numai biserica poate și trebuie să fie îndrumătoarea sufletelor noastre pe căi morale.

Am ajuns însă într'acea situație sufletească, când lumea noastră cade pradă unei socotinte greșite. Se socotește adică, că în vremea aceasta de înaltă propășire, când nizuințele noastre se avântă după lucruri și întreprinderi îndrăznețe, când civilizația și cultura noastră se apropie tot mai mult de chipul și asemănarea celor apusene, când gusturile și moravurile au câștigat mult în finețe și în rafinerie, ar fi o curată naivitate să te mai îndeletnicești cu lucrurile de ordin religios, cu lucrurile legate de biserică, legate de Dumnezeu.

cuvine, trebuie să se bucure văzând, că se întrunește un sinod, care preocupat de cele mai grele și mai actuale probleme, lucrează cinstit, după cea mai bună a sa știință și conștiință la rezolvarea lor.

Noi din parte-ne am salutat cu bucurie convocarea sinodului dela Blaj și am căutat să dăm seamă, cât s'a putut, despre isprăvile lui. Nu am izbutit pe deplin în nrul trecut, de aceea ne vom ocupa și pe viitor cu aceasta, socotind a ne împlini o datorință față cu biserica și poporul nostru, cărora voim să slugim. Cu atât mai vârtos o facem aceasta, pentru că dorim — trebuie să dorim — ca sinoadele diecezane să se țină regulat, în fiecare dieceză, așa cum sinodul provincial prescrie. Să nu se uite anume, ca I. sinod provincial al provinciei noastre metropolitane, ținut la 1872 a decretat despre sinoade, la titlu III. cap IV. lit. e, astfel:

»Sinoadele diecezane sunt a se convoca de regulă în tot anul odată, în timpul dela s. Paști până în ultima Octobre și cei invitați sunt obligați a se întâiși și a nu absentă fără cauză canonică«.

Crestături.

— **Lupta Polonilor** pentru limba maicii lor ține cu aceeași îndârjire sacră, ce caracterizează luptele drepte ale popoarelor conștiente. Greva celor 70,000 studenți, cari nu vreau să învețe religionea în limbă străină, fie chiar și limba marelui și cultului popor german, durează, și însuși puternicul guvern nu mai știe ce să facă. În zilele acestea cauza Polonilor a ajuns la dezbateri în Reichstag, dieta imperială, pe urma unei interpelații a deputatului polon Dr. Jazdzewski. Eată după »Bud. Hirlap« cum a decurs dezbateri:

În motivarea interpelării oratorul polon amintește, că de mai multe ori s'au făcut încercări de a despoia pe părinții poloni de dreptul ce le compete, de a-și crește și îngriji ei pe copiii lor. Guvernul Prusiei în unele cazuri a provocat hotărâri judecătorești, prin cari puneau copiilor, cari ascultau de părinți, tutori. Cel dintâiu drept natural este acela că părinții își pot crește pruncii în limba maternă și le pot cultiva simțemintele naționale. În dreptul acesta se amestecă autoritățile prusiace bagatelizând naționalitatea. Aceasta provoacă conflictul. Pretindem ca instrucția religioasă să se facă în limba polonă; ea nu derivă dela stat, ci se întemeiază pe misiunea canonică.

Glovacki, din partidul centrului catolic,

Aceasta e cea mai cumplită rătăcire a vieții noastre.

Căci există, domnilor, un popor de o cultură, de o civilizație și de o putere universală, un popor, a cărui viață se scurge într'un mare avânt după bogății, după întreprinderi îndrăznețe, trimițând oastea corăbiilor lor cuceritoare în cele mai îndepărtate funduri de mări, și totuși, acest popor, — e cel englez — nu-și uită îndeletnicirile sale religioase, o mare parte din timp consacrand-o pentru citirea sfintei Scripturi și pentru facerea de rugăciuni în sinul familiei. Acesta e cel mai minunat chip, ca din în când să-ți smulgi sufletul din furia năprasnică a luptei pentru bani să-l ridici o clipă de asupra noroiului de patimi, să-ți înoști curăția gândului și simțirei tale, sporindu-ți astfel puterea de muncă și dragostea de ideal.

La noi, a da loc în viața ta unor asemenea îndeletniciri curate, înseamnă a-ți pierde o sumă de vreme, pe care mai de grabă o poți întrebuința într'o muncă mai nobilă, mai aleasă precum este aceea de a afla tainele culiselor politice, de a ști răspunsul cutărui bărbat mare, interviewat de cutare jidan insinuant, de a ști câți au fost și cine a fost la cutare banchet politic, de a citi zi cu zi aventurile senzaționale ale cutărui prinț ce caută prințesa pribegită în lume, ori foiletonul cutărui ziar spurcat ce-ți mânjește și ochii și sufletul cu ultimul roman senzațional,

asemenea motivează o interpelație urgentă în aceeași chestiune.

E de arzătoare lipsă — zicea el — ca limba maternă să rămâie. Și Hererilor din Africa li-se garantează limba. De ce să fie Polonii mai puțin ca selbaticii?

Preoțimea nu aprobă greva, dar cere ca instrucția religioasă să se facă în limba polonă.

Biilov, cancelarul, nefii d de față, a răspuns secretarul de stat Nieberding căutând să evite chestiunea, ca neținându-se de dieta imperială, ci de camera Prusiei.

Büsing, național-liberal, deși aprobă atitudinea guvernului, mărturisește. că punerea tutorilor nu o aprobă.

Büllov, șeful socialiștilor, zice, dac: Dvoastră sunteți oamenii culturii, aruncați la dracu toată politica ce o purtați față cu Polonii.

Gottheim, din uniunea liberală, zice că politica față cu polonii a dat faliment. Trebuie să urmeze o politică de espiație și împăcare; cu cea de până acum trebuie să rupem. Hanzen (danez) arată că cea ce fac cu Polonii se face și în Schleswig; espune c. zuri. Desbaterea se amână pe ziua următoare.

— Se vede deci că în Germania cea mare și puternică se găesc și între germani oameni cari se apere drepturile firești ale Polonilor, nu ca la noi. La noi s'a întâmplat ca ministrul președinte să zică că noi, Românii, avem dreptul natural pe partea noastră, dar nu avem legea... Și nici nu s'a găsit cine să-l prindă de cuvânt, și să-i spună că dreptul natural e mai presus de legea omenească.

— **Erdélyi Hirlap** din Cluj ne aduce în cea mai genantă situație pentru notița de bună credință și obiectivă, cu care i-am anunțat apariția. Mai ales după articolul din nr. 30 al ilustrului profesor Apáthy, în care ne înjură și ne batjocorește mai dihai decât ori care foaie de speculă jidovească. Să se știe că reprobăm hotărât acest ton furios, nedemn de ziare, cari se pretind serioase, și că ilustrul profesor ne-a procurat cea mai mare desiluzie. De abia a trecut o lună, când d-l Dr. Apáthy scria în (nr. 2) sub titlul »Fortă în diferențiere« pe bază științifică, biologică — nu pe povești de stradă — că trebuie favorizată diferențierea chiar și în rassa pur maghiară, cu atât mai mult trebuie păstrat cea ce însuși natura, însuși D-zeu, a diferențiat între locuitorii acestei țări bine cuvântate, dar rău arangate. Astfel însuși oșanda tendența unificării de rassa.

Ce-l va fi făcut să se schimbe așa de mult, nu știm. Vorbirea contelui Andrassy, — care însuși reprobă maghiarizarea și imitarea politicii ce o fac germanii cu Polonii, o socotește greșită — nu se poate primi de motiv; un lapsus linguae, ca cel al lui Goldiș, e o copilărie; articoli d-lui Barna Endre sunt întemeiați pe o reticentă, fiindcă Pavilonul etnografic: Românii de peste hotare, nu era numai al Românilor din Ungaria, ci și al celor din Istria, Macedonia, Bulgaria, Basarabia, (care n'a fost reprezentată.)

De altfel, caute să esplice enigma și să se lămurească cu politicianul Dr. Apáthy aceia dintre ai noștri cari fac politică, cu »lapsus linguae« și cum știu, noi nu mai avem altceva decât să ne explicăm de ce am înregistrat cu bucurie apariția ziarului academic, și de ce ne-am desiluzionat văzându-o așa de iute pe bulevard,

având la urmă »va urma«, — și toate acestea, pentru ca să fii om de lume, om în curent cu toate mișcările și să ai subiect de discuție în cutare onorabilă și rafinată societate de salon.

Iată deci o clipă, când se impune ca să ne abatem preocupările vieții noastre dela nimicurile cari ni fură timpul și ni otrăvesc sufletul și să ni croim o bună viață morală, o viață creștinească.

Și aceasta nu se poate face decât printr'o energică și hotărâtă intrare în rândurile luptei a preoților noștri. Trebuesc măsuri de o energie jezuitică, pentru ca iarăși biserica să-și reia locul ei de sfântă îndreptătoare a vieții noastre.

A venit timpul deci, ca predica să-și aibă un adevărat rost îndreptător, un rost de primenire și de prefacere a sufletelor noastre.

Trebuesc iară, ca de acum înainte, biserica să cheme mulțimile largi, și din amvonul ei, preotul să svârle cuvântul sguduitor de muștrare și de povață.

Pân'acum, cuvioasa ceată a preoților s'a ținut tare departe de viața publică, de viața socială, socotind că rolul sfinților lor e numai acela de a purta păr mare, haină lungă și de a fi străjuitorii Tipicului.

Și mă gândesc în acelaș timp, la felul de bună viață creștinească a fraților noștri Ardeleni. Aceștia au izbutit să-și croiască un stat bisericesc-național si ori ce manifestare de viață se face sub scutul ocrotitor al bisericii, în cât preoții

licitând cu »Pești Hirlap« care chiamă de colaborator pe »hoherul«.

— **Cultură și politică.** O veste auzim dela Sibiu, care deși nu ne vine să o credem, o încreștăm, pentru a se lămuri. Cică secretariatul »Asociațiunei« pentru literatura română și cultura poporului român, după ce a făcut propunerea pentru o foaie culturală menită poporului, și acest proiect s'a primit de toate forurile competente și a fost salutat de presă, — acum deodată, fără nici un incident, ar voi să părăsească planul, și să abdică de realizarea ideii, sub cuvânt, că la poporul nostru nu ai putea să străbați decât cu o foaie politică... Ar fi să nedesiluzionăm de noua pornire, ce am salutat-o cu sinceră bucurie, dacă ar fi să credem, dacă ar fi să se adeverească, acest svon. Oare să nu ne putem noi apropia de inima poporului numai cu foi politice? Oare dragostea limbei, desvelirea trecutului, învățătura multelor cunoștințe lumina-toare, deșteptătoare și zugrăvirea unui viitor frumos, resplata muncii culturale, să nu străbată la inima poporului? Numai zgomotul politic, pasiunea hărțuitoare, numai valorile trecătoare ale zilelor de azi, să fie interesante pentru cetitorii țărânilor? Absurd. Doar atunci ar fi să fim la taliment. Atunci »Asociațiunea« din sinul căreia este eschisă politica ar urma să-și închidă biroul și să-și dee pace. Nu! Nu se poate. Așteptăm desmințirea acestui svon. Poetul Goga, — care în poezia lui are trasat un întreg plan cultural, fără pic de politică, și Oct. Tăslăuanu, redactorul »Luceafărului«, nu pot să se dezavueze așa ștrașnic, chiar acum, când și cei mai activi activiști pun în vedere retragerea în pasivitate politică, adică activitate culturală.

— **La Gherla** se zorește tot mai mult ziua deșteptării depline la lumina activității culturale, care trebuia de mult să strălucească în jurul unui loc de episcopie. Reuniunea de cântări s'a dovedit foarte bine la sfințirea bisericii. Sufletele bune, tinere, sunt câștigate. Cei inimoși se angajează să țină membrilor conferențe în fiecare Duminecă. E vorba sa se înființeze o agentură a »Asociațiunei« și o reuniune de meserieși. Un inimos cetățean român și-a oferit casa spre acest scop. Cu uimire dulce auzim aceste vești de firească reacțiune. Dorim, ca cei cu inimă să meargă cuminte tot mai înainte, întru muncă răbdătoare și stăruitoare. Biserica cea nouă să înoiască sufletele, formându-le așa cum este ea, frumoasă, curată, românească.

— **Stablewski** Archiepiscopul Polonilor din Pozen a murit în 25 Nov. n. în cel mai critic moment al luptelor, ce credincioșii săi poartă cu stăpânirea. Se zice, că tocmai aceste lupte l'au frânt. Pus între adevăr și putere el a propovădit adevărul, că după evanghelie se cade și e drept, ca religia să se învețe în limba maicii. Puterea, se vede, că l'a strămtorat pentru propovăduirea acestui adevăr. Dar atunci el a murit martir, credincios adevărului, respectat, de sigur și de puterea, care l'a urgisit în viață, spre a-l onora la moarte. Chestiunea succesului său e grea.

sunt aceia cari formează în cea mai mare parte elementul conducător. Ei grijesc de școală, ei grijesc de bancă, ei sunt inițiatorii diferitelor Reuniuni, ei conduc cetele de alegători în timpul grozavelor războaie electorale, ei sfătuiesc, îndeamnă și încurajează pretutindeni și pretutindeni vei afla cuvântul și fapta lor. Li vei afla în parlamentul unguresc, cum este acel falnic protopop din Brad, Vasile Damian, îi vei afla scriind și conducând foi culturale, cum este părintele protopop Dăianu, un harnic răspânditor al culturii românești și conducătorul »Révașului« în Cluj, și cunoscutul preot Moța din Orăștie, care scoate »Libertatea«.

De aceea, peste munți vei afla moralitatea mai mare, seriozitatea și spiritul de disciplină mai stăpânitoare, cinstea mai puternică și mai prețuită, iubirea de neam mai aprinsă, simțul de jertfă mai hotărât și deci tot ceea ce asigură progresul temeinic unei societăți vei afla acolo în măsură cu mult mai mare, decât cum poți afla la noi.

Și iată, că această viață frământată, preocupată mereu de gânduri mari, această luptă de îndreptare și de prefacere și mai presus de toate de rezistență împotriva dușmanilor stăpânitori, pe care o poartă cu vrednicie și hotărâre preoții ardeleni, și-a găsit un deosebit de puternic și iscusit artist, care s'o îmbrace în vestmântul strălucit al artei. Acesta e d-l I. Agărbiceanu, care

Conciliul Provincial al III.

Intre agendele sinoadelor dieceane, decretul din concil. I. provincial al nostru, înșiră îndată în locul al doilea:

b) a publica decretul sinodului provincial și a le executa.

Și în punctul acesta I. P. Sfințitul Metropolit a purces deci strict canonic, luând ca punct I. al ordinii de zi pentru sesiunea a doua a sinodului arhiepiscopozan publicarea decretelor conciliului al III. provincial, celebrat la 1900, anul iubilar al unirei. Fiecărui membru sinodal i-s'a dat câte un exemplar din Decretul acesta, tipărite la Blaj, cari azi-mâne vor fi cunoscute în fiecare parohie din provincia noastră metropolitană.

Cade-se să ne oprim nițel la acest fapt, care constituie un moment istoric în viața bisericii noastre.

Despre sinoadele provinciale, citatul sinod prov. I. (1872) zice în cap III.:

Sinodul provincial este adunarea Episcopilor din o provincie bisericească, ținută sub prezidiul Metropolitului în afaceri bisericești comune provinciei întregi.

Biserica convinsă despre folosul cel mare al sinoadelor, încă de pe la finea secolului al II. se îndatina a celebra atari sinoade, precum ne învățăm din canonul 37 al Apostolilor:

»De două ori pe an facă-se sinod al Episcopilor, și cerceteze întru dânsii dogmele bune cinstiri de D-zeu și ivitele certe bisericești deslege-se«.

Intre obiectele ce se țin de sinoadele provinciale, decretul pomenit numără între altele:

»luarea măsurilor de lipsă pentru înflorirea și binele bisericii;

introducerea *uniformității*, (care azi nu există) în administrația ierarchică; păzirea nevătămată și apărarea *autonomiei* și *integrității* provinciei bisericești;

convocarea sinoadelor provinciale este dreptul *exclusiv* al Metropolitului, care și președe la acelea.

Dreptul acesta al Metropolitului se precizează și mai amănunțit, chiar frumos, în cap. III. al aceluiaș sinod, care

merită să fie cunoscut în cercuri și mai largi, pentru că cuprinde în sine simburile unei constituțiuni bisericești autonome foarte frumoase.

Canonul apostolic 34 prescrie:

»Episcopii fiecărui neam singuratic se cuvine să cunoască pe cel dintâi dintre dinșii, și a-l socoti pe el ca cap și nimic a face fără de știrea lui... dară nici acela fără de socoteala tuturor să facă ceva, că așa va fi o unire și se va mări D-zeu prin Christos în Spiritul sfânt«.

Sinodul din 1872 s'a întemeiat pe acest canon apostolic, și în înțelesul bulei papale »Ecclesiam Christi« din 6 Dec. 1853, prin care s'a restaurat metropolia de Alba-Iulia — Făgăraș a statorit drepturile Metropolitului, care sunt:

1. Că toți Episcopii din provincia metropolitană să-l recunoască de cap al lor, datori fiind a petrece cu dânsul »în legătura canonică a păcii și armoniei spre prosperarea a toată provincia«.

2. Are drept a pretinde, ca Episcopii nimic momentos și de interes comun să facă fără știrea și conlucrarea lui.

3. Are drept a conchema sinoade provinciale în locul, unde dânsul va afla cu cale, a prezidia și a diriguî ordinea lucrurilor și »frățește a certa pe aceia, cari fără cauză legitimă ar absentă«.

Toate aceste decrete ale conciliului provincial, care prin cel mai nou al treilea sinod »cu toată tăria« se înculcă a fi observate, în special cele citate mai sus, — au fost hotărâte și pentru atitudinea sinodului arhiepiscopozan din urmă, care s'a văzut îndemnat a relega cea mai importantă chestiune, ce-l preocupa, sinodului provincial, care este a se convoca.

Nădejdea, că astfel cauza va afla o rezolvare deamănă ni-o hrănește tocmai faptul, că în conciliul provincial al III. pulzează deja un spirit de viață nouă, care face cea mai bună impresiune. S'au publicat în »Răvășul« multe părți marcante din decretul acestui din urmă conciliu, — așa cum s'au scos acelea la iveală de P. Sfințitul Episcop al Lugojului în cunoscuta scrisoare pastorală; totuși vom mai releva

aci unele momente, cari merită să fie cunoscute în cercuri mai largi.

De relevant e întâiu însași vorbirea de deschidere a aceluiaș sinod, rostită de I. P. S. Metropolit în 19 Septembrie n. 1900.

Celebrând actul unirei P. S. Sa face o reprivire justă asupra multelor suferințe, ce a avut de îndurat biserica unită, îndată după Unire, și accentuează puterea conziderabilă de rezistență a ei.

Continuă apoi astfel:

»Și dacă căutăm cauzele cari ne-ar putea explica, că în ce chip *Biserica românească*, între atâtea și așa de mari greutăți, a obținut succese fericite: ni-se pare că pe lângă *maiestatea cultului*, și înțelepciunea comprobată a așezămintelor sacre ale noastre, le-am afla în distincțiunea propusă de renumitul Episcop Bossuet în prima epistolă pastorală despre promisiunile făcute de Christos bisericii, anume între credință și între înțelegerea credinței: »De oarece cu toate că credința, care se razemă pe revelațiunea divină, a fost deapurarea una și aceeași în Biserică, nici nu se poate în aceea introduce ceva nou; totuși *înțelegerea* credinței, prin care se esplică rațiunile și temeiurile credinței și care o datorim învățătorilor sacri, celor ce prin cercetări amănunțite și esacte ni-au deschis înțelegerea dogmelor, această *înțelegere*, precum nu este necesară spre a crede după cum se cade, așa fără scăderea credinței poate fi acuzi mai mică, acuzi mai mare în biserică. De oarece învățătorii și tâlcuitorii sfintelor scripturi, până nu se lățise heresuri, se îndestulau cu credința unor dogme, propusă de către biserică pentru auctoritatea revelațiunii divine, iară esplicățiunea mai acurată o trecură cu vederea«. (Petri Ballerini de vi ac ratione primatus Rom. Pontificum cap XII.)

Dară cu ce putere de rezistență întră biserica noastră în veacul al treilea al esistenței ei? Avem doară credință vie, operantă, și negduidă de doctrine contrare de tot felul? Păstrăm oare noi sfințenia și maiestatea cultului sacru în mod, cât se poată avea, ca în trecut, putere atractivă și peste inime poate răcite de viforul îndoielelor? Stringemu-ne șirurile cu disciplina ecclesiastică cu scumpătate păzită în Cler și în popor? Putemu-ne încrede, că precum în trecut, așa și de aci în colo, va putea rămânea poporul neatins de doctrine pernicioase, neslăbit în respect către auctoritatea sacră, zelos întru împlinirea datorințelor sale creștinești?

Schimbându-se năravurile oamenilor, este foarte de temut, că comunele noastre bisericești vor suferi perderi în credință și în religiunea

aproape în fiecare nuvelă ce scrie dela un rând de vreme, se face răsunetul artistic al acestei lupte mari ce se poartă în ceasul de azi, încât dânsul ne-a dat o literatură întreagă, în care stă zugrăvită o lume de preoți ideali, de preoți-luptători, a căror întreagă viață e frământată de necurmata năzuință de a ridica sufletele și a îmbunătăți viața poporenilor ce cărmuesc.

Toți preoții d-lui Agârbiceanu sunt oameni tari, cu suflete de fer, însuflețiți de idealuri sfinte, de gânduri mari de luptă și de jertfă hotărâtă.

El însuși o minunată pildă de preot, păstoriind într'un sat din Munții Apuseni o generație de oameni istovită trupește, bântuită de toate păcatele, de toate boalele, cum s'a văzut în acele fragmente publicate aici, o generație de oameni scâlțiați, gușați, ofticoși, progenituri epigonice a unor părinți și moși trăiți în largime, în bogăția aurului, care-i ispita la desfatări desfrânate, va fi simțit de bună samă frământarea și fiorul de apostol îndreptător, de propoveditor al pocăinții, de făuritor de suflete noi.

D-l Agârbiceanu e un iscusit predicator și din predică și-a făcut arma cu care izbește sufletul credinciosului, îl cutremură, îl dojenește, îl înduplică și-l îndreaptă — și pe această cale, iubirea lui puternică pentru marea oaste a țărănilor noștri caută s'o coboare în faptă trainică, străduindu-se să li prefacă sufletul, să li-l primeniască, să li-l scoată din tina păcatelor și să

li-l poleiască cu lumina învățăturilor. De aceea a putut deci dânsul, să ni creeze acele minunate figuri de preoți-luptători, fiindcă însuși e un luptător hotărât pe ogorul aspru al faptelor, și de aceea în sfârșit, a izbutit să se facă oglinditorul unei vieți de luptă.

Aceasta este munca ce trebuie să se îndeplinească în ceasul de azi și aceștia sunt preoții de cari avem nevoie, pentru purtarea unei asemenea munci.

De acu, și asta s'a spus de atâtea ori, trebuie să ne croim altă viață, o viață spălată de păcatele și de scăderile de până acuma.

Trebuie să se înceapă adică o mișcare uriașă de primenire a sufletelor noastre, de înnoire a credințelor și convingerilor noastre.

Suferim de atâtea rele și păcate, în cât mințile bine chibzuite și pline de cinste nu mai pot îngădul, și iubirea lor curată și puternică ce au către acest neam românesc li îndeamnă să strige, să protesteze și să dea îndrumarea trebuincioasă pentru vremurile nouă.

Căci să se știe, pentru a dărâma o stare de lucruri nesuferită și periculoasă pentru, ca să înfirpezi o alta binecuvântată și fericită, trebuie întâi să începi cu formarea de noi suflete, în cari să sădești ură pentru ceea ce e rău și dragoste pentru ceea ce e bun.

Intre epoca nesuferită și care trebuie dărâmată, și între epoca binecuvântată pe care vrem

să o creăm, trebuie să urmeze o epocă de predică, de propoveduire a cuvântului nou, care poartă în sine noile idei de îndrumare mântuitoare.

Nu se poate închipui câtă putere are ideea în sine, și pentru că să croești o altă stare de lucruri, trebuie întâi să sameni ideea.

La temeiul fiecărui lucru, fiecărui act din viața noastră, stă ideea, stă cugetul, și după cum e ideea din temelie, așa va fi și trupul actului săvârșit pe acea temelie.

Toate schimbările mari, revoluțiunile năpraznice și sguduitoare din viața omenirii s'au produs în urma ideilor, care au fost sămănate de șir de oameni, într'un îndelungat răstimp de ani.

Iată, domnilor, că o asemenea epocă de propoveduire a cuvântului de îndreptare, a ideii de mântuire, a cugetului bun și senin e această epocă în care trăim noi.

Ea cere o armată de oameni îndrăzneți necruțători și plini de cinste, cari să vestească și să împrăstie în întinderea largă a neamului românesc, noile idei, de care trebuie să ne călăuzim de acum înainte.

Firește, că această luptă este grea, și de aceea ea cere oameni îndrăzneți și necruțători, cari să nu tacă înaintea lucrurilor rele și nedrepte.

E o luptă care-ți va scoate înaintea dușmani înversunați și fără număr, fratele te va cărti, vecinul te va urî, prietnii te va părăsi și cu toții

străbună, dacă din sfătuirile noastre străuitoare nu vom întări pe credincioșii noștri cu acele mijloace, cari sunt potrivite pentru a putea rezista năravurilor stricate ale veacului».

În pasajul acesta din urmă, de o înțelepciune profetică, se cuprinde cea mai bună apologie a sinodalității, practizate cât mai des, după canoanele noastre. În acest înțeles a lucrat și sinodul de acum, din Blaj.

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

— **Un iubiul frumos s'a serbat în Blaj la 4 Decembrie, a. c. ziua »Intrării în biserică«.** În aceasta zi de simbolică însemnare a fost hirotonit într-un preot, la 1881; în biserică de rit grecesc a sfântului Atanasie din Roma, prin punerea mânilor arhiepiscopului Stefan Stefanopoli, — acel distins tiner român, alumn al colegiului grecesc, — care astăzi este canonicul Dr. Augustin Bunea. După cum aflăm din Blaj aniversarul acestei zile, însemnată pentru iubitor, ca și pentru biserică noastră, care se fălește cu distinsul său membru și dignitar, a fost serbat cu multă căldură. Intreagă inteligența din Blaj, cler și mirenii, au exprimat iubilantului felicitări, și i-au prezentat, pe lângă respectuoase și sincere salutări, și daruri de amintirea zilei. Asemenea și din afară — pe unde s'a știut — s'au primit telegrame și scrisori de felicitare, printre cari amintim felicitările fostilor colegi de studii, azi arhierii cei mai tineri ai bisericii noastre, Preasfinții lor Dr. Demetriu Radu și Dr. Vasile Hossu. — Prețuim în preotul iubitor, canonicul distins al Blajului, nu numai pe vrednicul preot, ci și pe alesul scriitor și cercetător al istoriei noastre naționale și bisericesti, și cu inimă deschisă ne atașăm și noi, cei dela acest modest organ cultural, la felicitările și urările, ce i-s'au adus, dorindu-i dela D-zeu vigoare într-un mulți-mulți ani, spre binele bisericii și fericirea poporului nostru.

— **Sfințirea bisericii din Gherla s'a săvârșit în 4 Dec. n. cu mare pompă.** La 7 oare dimineața s'a făcut utrenie în biserică cea veche, după care apoi la oarele 8 a. m. credincioșii în procesiune cu praporii în frunte și între sunetele clopotelor dela toate bisericile din Gherla, au plecat spre biserică cea nouă. Înainte de plecare canonicul Dr. O. Domide în frumoase cuvinte ia adio dela biserică cea veche. Ajungând procesiunea la biserică cea nouă, care e de toată frumusețea, se începe actul sfințirii săvârșit de canonicul Ioan Georgiu, în calitate de delegat episcopesc, asistat de canonicii: A. Bene, preposit capitular și Dr. O. Domide, precum și de A. Leményi protopopul Gherlei, I. Leményi, ca preoți celebranți, și Dr. V. Bojor, și Dr. V. Moldovan profesori de teologie, ca lectori. Biserica de altcum foarte spațioasă era înțesată de credincioși, între cari mulți armeni și unguri. În decursul sf. liturgiei a cântat frumos corul preparanzilor și al »Reuniunii rom. de cântări« din Gherla, sub conducerea zelosului dirigent Anton Domide, prof. de

cu toții vor căuta să te strivească. Vei îndura sete, vei răbda de foame, vei umbla gol și vei muri hulit, ca un martir pentru ideea ce ai îndrăznit să o propoveduești.

Scuipa-te-vor în obraz, hulite-vor în față, tu să nesocotești însă totul ca un Christos, și să duci înainte ideea ce porți în sufletul tău curat și senin, grăindu-le la toți: »Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac«.

Aceasta este școala îndrăznelii, aceia care te învață să te jertfești pentru ideie, și să grăești adevărul celor învățați să trăească cu minciuna, cinste celor deprinși cu necinstea, datori, celor ce și-au călcat-o întotdeauna, dreptate celor ce n'o fac, iubire de neam celor ce nu și-au iubit nici odată.

(»Ramuri«).

D. Tomescu.

— **Cel mai plăcut mijloc de înfrumusețare** — care până acum e neîntrecut — e fără îndoială renumitul Margit-Crème a lui Földes, care în timp scurt a cucerit toate damele, ba chiar și domniile îl folosesc, pentru că e cu totulul nestricăcios; face să dispară toate necurățiile feții cum sunt: alunițele, bubuțele, zgrăbunțele ș. a. și în consecință întinereste, înviorează fața. Înfrumusețează nu numai fața, ci albește și face fină chiar și pielea grumazului, a umerilor și a mânilor. Toate damele vorbesc cu o adevărată însuflețire despre efectul lui miraculos. O tighie mare costă 2 cor; una mică 1 cor. Se capătă la apotecarul Földes, în Arad, și în toate farmaciile; să ne ferim însă de imitațiuni și falsificate fără de nici o valoare.

preparandie. Predica, care a fost foarte instructivă, a ținut-o M. Sa Dr. O. Domide, cu cunoscuta-i vervă oratorică. Observ, că noua biserică încă nu este pictată, până poate la vară, dacă se va usca bine. Are însă un iconostas frumos și un amvon făcut în conglăsură cu stilul (bizantin) în care e zidită biserică. Asemenea și scaunele sunt așezate jur împrejur, ca strane, după cum e obiceiul în bisericile noastre orientale. Cele 2 feșnice mari, precum și candelabru și alte feșnice mici încă nu sunt așezate. Prin edificarea acestei biserici orașul nostru a câștigat pot zice, cel mai frumos monument artistic, iar Românilor uniți li-s'a împlinit o veche dorință.

Delângăriu.

— **Societatea de lectură »Petru Maior«** (Budapesta, Ráday-u. 20) invită la concertul ce-l va aranja în 15 Decembrie st. n. în sala cea mare dela Saskör (Irányi-utca 17.) Prețul de intrare: pentru o persoană 2 coroane, pentru o familie 5 coroane. Venitul e destinat pentru Societatea »Petru Maior«. Inceputul la 8 oare seara.

— **Sfințirea bisericii gr.-cat. din Timișoara s'a făcut cu mare cinste** Duminecă în 25 Nov. n. A eșit la săvârșirea actului sărbătoresc însuși Preasfinția Sa Episcopul Lugojului Dr. Vas. Hossu, dând astfel toată strălucirea cuvenită praznicului acestei frumusețe parochii dela Timișoara. În lipsa unui raport anume, însemnăm următoarele:

Ilustritatea Sa Episcopul sosește la Timișoara dimineața la 7^{1/2}, cu o suită numeroasă, în care se observă canonicul Boroș, protopopul G. Popovici, secret. Dr. D. Fireza, capelanul Țucu. Îl întâmpină cu cuvânt de salutare protopopul tractului, canonicul G. Telescu. Conductul pornit se oprește la casa parochială unită din Fabric. Aci un șir de preoți, în ornate, așteaptă pe preasfințitul Arhieru. Întră în biserică cea veche de lângă casa parochială. Aci rostește cuvântul de adio dela biserică cea veche »biserica mamă a bisericilor unite din părțile acestea sudice«, părintele paroch G. Trăilă. O duioșie deosebită în glasul bătrânului preot cu barbă arginție. La urmă mulțamește Preasfințitului că a venit făcând parochie o sărbătoare cum de bună seamă n'a mai avut. Ilustritatea Sa vorbește foarte frumos îndemnând pe on. paroch, ca și de aci înainte să nu părăsească locașul acesta sfânt, scutitor în cursul atâtor ani, ci să continue a se ruga în el. Se pornește procesiune frumoasă către noua biserică. Preasfințitul duce Sfintele daruri. Corul cântă pătrunzător. La biserică cea nouă, ajunși încunjură noul locaș de 3 ori, și atunci în fața marelui public primarul orașului, care este patron, predă Preasfințitului cheile. Orașul a dat biserică aceasta Românilor uniți. Mai înainte a slugit cultului latin catolic, și după ce Romano-catolicilor li-s'a edificat o biserică cu mult mai mare, aceasta a fost renovată conform ritului oriental, cu 20.000. Din aceasta sumă 16.000 a dat orașul, iar 4000 credincioșii gr.-cat.

Intrați în biserică nouă, în sunetele de triumf ale corului, P. Sfințitul, asistat de 8 preoți și clericii români, ca acolii, se face consacarea, apoi se începe s-ta liturgie. După s. evanghelie P. S. Episcop rostește o cuvântare frumoasă făcând istoricul parochii și vechii biserici unite din Timișoara. Pe lângă publicul mare era de față și primarul orașului, mai mulți canonici rom.-cat. reprezentând episcopia latină din Timișoara, rectorul seminarului, în care totdeauna sunt și câți-va clerici români, etc. Sfârșindu-se s. liturgie Preasfințitul s'a dus la casa parochială unde felicitând pe parochul Trăilă, l'a făcut protopop onorar și îndată i-a dat și brăul roșu.

Sosi atunci și episcopul rom.-cat. Németh spre a saluta pe Episcopul nostru și a gratula parochului. O frumoasă scrisoare de gratulare a primit parochul dela I.P.S.S. Metropolitul Dr. V. Mihályi de Apșa. După amiază a avut loc un banchet festiv. Au fost de față și Episcopul latin, comitele suprem, primarul orașului, și alți onorațori străini, pe lângă oaspeții români. — A tostat protopopul Trăilă pentru P. S. Sa. A vorbit apoi Episcopul Hossu adresându-se întâiu către credincioșii sei (românește) apoi către primarul orașului ca patron (ungurește) salutând pe toți iluștri oaspeții ai bisericii. Fișpanul a tostat pentru episcopul Hossu exprimându-se foarte elogios și respectuos. Sara a fost concert bine reușit, la care a asistat și episcopul cu suita sa.

— **»Mama bisericilor«.** Așa a numit parochul Trăilă biserică unită din Timișoara față cu celelalte biserici din părțile bănățene. De fapt parochia unită a Timișorii e veche. S'a înființat la 1735, curând după unire. Cel dintăiu preot a fost Petroniu Popovici, hirotonit la Muncăciu. Biserica s'a zidit la 1771 și a fost binecuvântată de călugărul Alexă Mureșan din Zăbrău. Scoatem aceste date din Șematismul istoric iubitor al Dieceziei Lugojului publicat sub auspiciile P. S. Sale Dr. Demetriu Radu. De altfel cum aflăm istoricul parochiei se va publica pe larg în curând.

— **Nou avocat român.** D-l Dr. Victor Pop anunță, că si-a deschis cancelaria advocațională în Gherla, str. Felsöközép utca nr. 12.

— **Expoziția de copii din Apoldul-român.** Pentru încheierea afacerii expoziției de copii, Sâmbătă în 27 Octomvrie n. c., delegatul comitetului central al Reuniunii române agricole, secretarul Vic. Tordășianu, însoțit de membrul Reuniunii d-l Ieronim Preda și de fotograful W. Auerlich, s'a prezentat în comuna Apoldul-român, unde în prezența corpului didactic, a preoțimeii, a antistiei și a fruntașilor comunei, s'a făcut împărțirea premiilor și fotografierea copiilor premiați. Secretarul Tordășianu, adresându-se membrilor exponente, exprimă mulțămirea comitetului central al Reuniunii pentru ascultarea ce ele au dat invitației de a lua parte cu copiii lor la prima expoziție de copii și pentru bunul prilej îmbiat factorilor competenți de a studia referințele de trai ale populației din Apoldul-rom. și stările igienice de acolo. Buna reușită a expoziției va servi drept stimulent pentru aranjarea prin comunele noastre mai des de asemenea expoziții chiermate a statorii relele, ce pricinuesc marea mortalitate a copiilor și a afla căile și mijloacele, cari folosite, să stăvilească acest rău. Incât pentru înșiși premiile, d-l Tordășianu arată, că Reuniunea, dorind să deprindă populația la economizare, banii nu se vor da la mâna premiaților, ci în locul lor premiații primesc câte un libel de depunere al casei de păstrare din Săliște, în care banii sunt petrecuți în câte o casetă de economizare, în care copiii și părinții să-și introducă creșterii ce le prisosesc. Caseta e încuiată, iar cheia se află la bărbatul de încredere al casei din Săliște, care la anumit timp se prezintă în comună, descuie caseta și banii aflați îi introduce în libel ca depunere fructiferă. Într-o premiați s'au împărțit și mai multe zeci broșuri igienice. După împărțirea premiilor d-l fotograf Auerlich a fotografat într-un tablou mare pe toți participanții la actul împărțirii, apoi copii premiați cu mamele lor, un grup de 30 copii singuri, 5 fotografii a câte unui copil din cei mai frumoși, familia fruntașului Ioan Muntean I. Ioan (nr. 484) cu trei copii etc. S'au luat în total 19 tablouri, cari se vor multiplica și se vor lua măsuri ca aceste modele de chipuri să se dea și în foi ilustrate. Cu plăcere vom reproduce și noi aceste chipuri.

— **»Căldarul dela Cluj«, pe 1907, se poate căpăta și la administrația foil noastre pentru 20 fil. plus 3 fil. porto. La comanda peste 20 es. se dă 10% rabat.**

— **Adunarea învățătorilor din protopopiatul Clujului.** În 18 l. c. ne-am întrunit învățătorii din despărțământul Cluj spre a ținea îndatinata adunare de toamnă. Poziția geografică a acestui despărțământ să o privim ca un motiv al absențelor? Indiferentismul nostru îl scoate la iveală împrejurarea, că Gărbăul-unguresc — unde a'a ținut adunarea — este favorizat de o comunicație destul de bună și e un centru al districtului. În interesul bunului mers al reuniunii, noi cei de față am luat măsurile de lipsă pentru cei ce și-au uitat de datorință. Regretăm, că unii frați nu ne înțeleg.

După serviciul divin ne-am întrunit în școală unde învățătorul Ioan Caian a ținut prelegere practică cu elevii, a cărei apreenție din cauza numărului imens de popor, nu s'a discutat, ci s'a încredințat o comisie, ca să constate și să o clasifice. Președintele Ioachim Pop deschide după aceste ședința și salută pe oaspeții și în special face cunoscută însămnătatea adunării, — poporului prezent. Andrei Pora cetește disertația sa »Familia ca institut de educațiune«. Este aclamat pentru lucrarea foarte bună și notarul Paul Pușcașiu propune, iar adunarea și disertantul primește, ca pe adunarea viitoare aceasta disertație, cu obiectul ei foarte potrivit pentru popor, să fie lucrată din nou în stil popular.

Ioachim Pop cetește o altă disertație populară foarte potrivită despre: »Ceartă, neînțelegeri și procese«. De bună samă, că poporul a învățat mult din cele spuse. Combaterea acestor rele datini, ar fi bine să se întâmple în fiecare comună și cât numai se poate de des. Chemarea noastră și asta o cuprinde cu atât mai mult, cu cât porțiile ce le iau aceste rele ne înspăimântă și în urma lor zile de mizerie și năcașuri se descarcă pe umerii bietului popor pus sub paza noastră.

Delegații adunării generale, ce s'a ținut în Octomvrie în Blaj, au comunicat adunării decisiunile ce s'au luat acolo în chestia îmbunătățirii salariilor și a ținerii congresului. Adunarea așteaptă înalta și înțeleapta dispozițiune a sinodului archidiecezan, care de sigur va fi preocupat de o chestiune atât de cardinală pentru biserică.

Se primesc mai multe propuneri referitoare la administrarea treburilor interne ale despărțământului și realezându-se oficialii pe timp de

un an — cu excepțiunea cassarului — președintele mulțamește tuturor de interesul ce l'au dovedit de astădată și închide adunarea. La masa comună toți am fost stăpâniți de o dispoziție sufletească bună pentru succesul adunării. Toaste n'au lipsit. Ca unii de o tagmă ne-am bucurat mult de întâlnire și ne-am împrăștiat, ca să ne vedem la primăvară în Sâmpaulul-ung.

— apo. —

— **Mulțamită publică.** De multe ori am cetit prin foi despre băncile noastre naționale și har Domnului tot mereu am văzut, că acele se înmulțesc pe zi ce merge, ceea ce numai spre bucuria și folosul nostru poate fi. De când avem bănci naționale am înaintat și ne-am întărit în toate privințele; da, căci în toate lipsele și năcazurile, ce ne ajung, am avut și avem unde a-lerga după sprigin și ajutor. Ce-i drept se aflau și de aceia, cari susțineau, că băncile noastre ar lucra cu prea mari procente, dar așa ceva susțineau numai acei, cari nu se prea pricepeau la astfel de lucruri. Subscrisul la atari plânsori făcăm observație, că pentru ce nu cârtesc și în contra băncilor străine, cari lucră tot cu astfel de procente, ba unele chiar cu mai mari și dela cari încă împrumută bani. Și pe când băncile străine nu contribuiau cu nimica pentru scopuri filantropice românești, băncile noastre la câți nu le-a alinat durerile și ușurat năcazurile! De câte ori nu vedem băncile noastre sărind în ajutorul celor lipsiți, celor arși, sau pe ori ce cale nenorociți. Căci doară cătră cine se adresează în primul rând toți cei năcăjiți, de nu cătră bănci? Și de unde vedem, că le sosește ajutorul, de nu dela băncile noastre? Subscrisul îndemnat de vocea conștiinței poporului meu credincios din parohia Cicei-Cristur, vin și dimpreună cu poporul meu pe aceasta cale aducem mulțumitele noastre tuturor particularilor și băncilor noastre naționale, cari au contribuit cu ajutorul lor la restaurarea bisericeii, la edificarea școlii și caselor parohiei, cari căzuseră jertfă incendiului din 1895. In deosebi mulțămim instit. de credit și economii »Someșana« din Dej, care fiind în apropiere de noi, mai bine ne-a cunoscut lipsele și năcazurile noastre și de aceea, ca și când ar fi pândit momentul, ne-a întins ajutorul totdeauna, când am fost în lipsa mai mare, mai cu seamă la susținerea școlii noastre confesionale, care este cum am zice: »ca în gura lupului«. Ne-a ajutat la restaurarea bisericeii și la edificarea școlii cu o sumă de 800 cor. iar de atunci înceace la năcazurile școlii cu 300 cor., în total cu 1100 cor. Dea bunul D-zeu, ca instit. »Someșana« să fie condus și de aci înainte tot de asemenea bărbați pătrunși de sentimente nobile, cari își iubesc neamul și ard de dorul de a-l ajuta și oțeli în luptele de toate zilele. Bunul D-zeu să le dăruiască putere și sănătate, ca și pe viitor să fie tăria, mândria și sprijinul celor ce aleargă la ei după ajutor, iar noi cei avizați la ajutorul și sprijinul lor, vom ridica vers de rugăciune la Tronul ceresc, ca pe acei binefăcători și conducători ai neamului nostru să-i țină la mulți ani! După cari mulțămindu-Vă pentru bunăvoință, sunt în numele poporului

Cicei-Cristur la 23 Nov. 1906.

stimător
Georgiu Isai
preot gr.-cat.

— **D-I Dr. I. Bodea**, fost medic în Viena, s'a așezat în Cernăuți.

— **»Răvașul«** va apărea de aci încolo regulat în fiecare Sâmbătă. Până acum, având articoli lungi, ce se urmau, mai mulți de odată, am trebuit să concentrăm. Acum însă acest fel de material instructiv, s'a trecut și vom căuta să iese numerii regulat. Cu atât mai vărtos sperăm la aceasta, că tipografia noastră s'a instalat acum pentru motor electric. Numărul acesta s'a tipărit cu putere electrică. Fie ca să și electrizeze și atragă cât mai mulți cetitori.

— **Reuniunea română de muzică** din Sibiu, publică raportul seu general pe anul 1905—6. E o broșură de aproape 70 pagini, pline de momente de înălțare, spre mărire și spor, material al reuniunii, care nu de mult și-a serbat iubileul de 25 ani. Partea cea mai mare a raportului îl ocupă succesele concertelor din București și Craiova, și vocile de presă asupra acestora. Reuniunea are 150 membri activi, 52 ajutători, 5 fondatori, și o avere de 8296 cor.

— **Invețatorii Români** din Bucovina țin Duminecă, 9 Dec. o adunare în Rădăuți. La ordinea zilei: Situația politică și afacerea salarelor. Oare nu mai au invățătorii români, de pretutindeni, alte preocupățiuni, decât salarele și politica?

— **Societatea academică teologică** »Academia ortodoxă« pentru literatură, retorică și muzică bisericească în Seminarul archidieceșan din Cernăuți, și-a constituit comitetul și comisia revizuitoare pe anul administrativ al XXIII 1906/7 în modul următor: Preșident: Gavriil Străinul.

Secretar II (interne): Arseni Fărtăiș. Cassar: Vasile Teleagă. Secția literară: Președintele secției și vice-preșident I: Ștefan Jianu. Referent și bibliotecar: Ioan Puilul. Adlat și econom: Mihai Corduș. Secția muzicală: Președintele secției și vice-preșidentul II: Victor Berariu. Adlat I și controlor: Silviu Dragomir. Adlat II și secretar I (externe): Mihai Rusu. Comisia revizuitoare: George Negură, referent, Victor Hermann și Mihai Bucovețchi, adlați.

— **Inocențiu Micu Clain** ispitește gândurile oamenilor noștri, decând se știe că era vorbă, în sinodul dela Blaj, să i-se aducă acasă la Blaj, osămintele... Cât de puțin e orientată înse lumea dela noi în chestii de istorie, — chiar și lumea care cetește, ba și scrie — se vede și din acest prilej. O foaie românească, națională, altfel foarte bună, ia notă despre acest fapt, în rubrica »știri din lume« și zice:

Osămintele lui Clain. Era să se repatrieze rămășițele pământene ale apostolului neamului românesc *Samuil Clain*...

Intr'o lume ca aceasta de bună seamă nu trebuie readus martirul apostol; că s'ar rentoarce la Roma mai amărit de cum s'a dus întâiu, la 1744.

— **Expoziția de vite din Sâsciori.** Duminecă în 21 Octomvrie n. c. poporațiunea din Sâsciori (cerc. Sebeșului-săsesc) și comunele învecinate au avut zi de sărbătoare. Reuniunea agricolă ne ară în vedere binele nostru, al economilor și pentru a noastră înaintare și înflorire lucrează. Lucrearea Reuniunii e cu atât mai binefăcătoare. cu cât cărmăcii ei ies la fața locului, la vetrele noastre și aici află relele, ce bântuesc în trebile noastre și cu noi împreună chibzuesc asupra celor de făcut pentru delăturarea lor. Reuniunea și-a ținut în comuna Sâsciori a 15-a expoziție de vite de prăsilă, împreună cu împărțire de premii în bani. La expoziția din Sâsciori reprezentați au fost cu vite locuitorii din comunele: Sâsciori, Sebeșel, Loman, Răchita, Strugari, Cacova, Laz, Deal și Căpâlna. Va să zică toate comunele cuprinse în programul expoziției. Materialul expus aparține cea mai mare parte rasei »Pinzgau« încrucișată cu rassa indigenă. Dovadă aceasta, că poporațiunea noastră din părțile Sebeșului în ultimii 10 ani și-a premenit aproape cu desăvârșire rassa vitelor de odinioară. Mulți din economi acum țin vite mai puține, dar mai bune, mai spornice, mai cu preț. Exponenți au fost în total 73 și anume 33 din Sâsciori, 25 din Loman, 9 din Sebeșel, 2 din Cacova și câte 1 din Laz, Căpâlna, Deal și Strugari. Economii din Loman s'au distins ca cultivători de oi de soiul ales. Am remarcat exemplare frumoase de berbeci mari, cărnoși și bogăți în lână frumoasă. Vice-președintele Chirca țin un frumos discurs despre cultura vitelor și în legătură cu aceasta despre cultura nutrețurilor măestrite, ear secretarul Tordășianu, arătând că, Reuniunea agricolă a aranjat până acum 15 expoziții de vite, cornute, 1 de oi, 4 de poame și 1 industrială (lucru de mână femeiesc), că ea în scopul răspândirii culturii de vite alese înainte de vr'o 12 ani a adus mai multe zeci de vite rassa »Pinzgau« curată, pe cari le-a vândut între membrii cu preț redus, ear acum dă împrumuturi cu camete puțină acelor economi, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă; mai departe cum ea împarte an de an în mod gratuit sămințe de nutrețuri măestrite, apelează la sprijinul economilor noștri, pentru cari s'a alcătuit Reuniunea. S'au împărțit premii în bani cu sume de 4—10 cor. E de însemnat, că lomănnarii cu oile expuse au fost toți premiați. Parochul Ilie Moga, la fine aduce comitetului Reuniunii agricole cele mai sincere mulțumite pentru ostenețele și munca închinată binelui poporului nostru și dorește, ca sămânța aruncată astăzi, să aducă roadele cele mai belșugate.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

Călimdarul dela Cluj.

(1907).

Este desigur nu numai cel mai ieftin călimdar (costă numai 10 cr.!) ci și unul din cele mai interesante călimdare, acest nou făt al calendaristiceii românești. În ce privește forma a remas ca și anul trecut, în formatul mic și draguț, 16°, al »Bibliotecii despărțământului Cluj« din care face parte, ca nr. 8 al acestei bune biblioteci. Cuprinsul e însă cu vre-o 14 pagini mai bogat!

În frunte poartă chipul marelui fundator *Ioan Petran*. Anul trecut la acest loc era d-I Ștefan cavalier *Havași*, ctitorul cel mare al noiei biserici din Cluj. Se știe că în estan »Asociațiunea« a primit în stăpânirea sa fundațiunea Petran, în preț de 150,000 cor. Era deci indicat ca chipul acestui mare binefăcător să stăpânească

călimdarul »Asociațiunei« dela Cluj. Cu atât mai vărtos că în adunarea sa din urmă, ținută la Gilău, unde s'a născut Petran, despărțământul prăznuise prin rostul elocvent al directorului Dr. Frâncu, pomenirea vrednicului Petran, și însemnase cu tablă de marmură acea umilită căscioară, în care el a zărit mai întâiu lumina zilei. Chipul acestei mici colibe de bărne, coperite cu niște scânduri țendurite, împodobește pag. 54. a »Călimdarului«. Atâta simplitate de casă rar se vede în zilele noastre. Cum însă șubreda ticlure este umbrită de arbori, de fire de cucuruz, cu frunza în sus, simbolul vieții serace a stratului din care a eșit îmbogățitul de mai târziu, care a îmbogățit însuși »Asociațiunea« spre a da și ea celor seraci de lumină și învățătură, — ti-se pare că privești coliba vr'unui farmer din America sudică. Nimic nu poate ilustra mai puternic înălțarea fermecătoare a culturii, ca și acest chip al sărăciei simple și desăvârșite, lângă care ar fi trebuit să se pună casele din Cluj ale repositului fundator, așezate într'o grădină de 3 jughere, moșie veche nemeșască, pe care a cumpărat-o fiul — devenit avocat — al sermanului ziler de »curte« dela Gilău — pentru a desăvârși astfel paralelismul.

Față cu acest chip stă altul, ce ne povestește aceeași poveste a înălțării prin școală, prin cultură: casa în care s'a născut Ioan Oltean — alt fundator al »Asociațiunei« — din Cojocna. O casă cinstită, țerânească, cu pridvor lung și acoperită gros cu paie. Atâta lumină, și curățenie și miresme de flori în jurul acestei căscioare. E atmosfera simplă, dar curată, a țerânimeii moșnene, care slobozită de sub iobăgie, tinde în mod firesc spre luminarea minții, prin alduita de învețatură înfruptat din aceasta se înalță viguros, dacă nu însuși iobajul, dornic, lacom după carte — une-ori e prea târziu, — atunci cel puțin prin fii sei.

Oltean se făcuse inginer și trecu în România, de unde își trimise toată agoniseala vieții celor remași în urmă, departe, acasă. Cine poate da o pildă mai luminoasă și mai cinstită de adeverat patriotism, decât aceasta?

Mai sunt și alte chipuri, cari tot în același înțeles grăiesc, pentru învățătură și pentru înaintare, și anume:

Două pagini (58—59) ne arată frumsețile portului nostru românesc, așa cum este el acolo unde poporul, mai luminat și mai bogat, l'a păstrat neschimonosit. Este arătat portul din partea de mează noapte a Ardealului (părțile grănițerești) două femei mândre, dintre cari una cu furca la brâu. Celalalt ne arată portul femeiesc din jurul Sibiului, cum îl poartă două mândre torcătoare în șezătoare. (Sunt vederi dela serata așa numită etnografică din Sibiu, 1905, cunoscute cetitorilor acestei foi).

Tot în lumea aceasta cinstită și curată a neamului nostru mai înaintat, ne duce și chipul, plin de farmec și frumseță, ce împodobește un colț de pe pag. 53: Ciobanii noștri. E o privileție dela munte. Pe plaiul scaldat în lumină se vede o stână, clădire țeapănă de bărne de brad, mult mai largă și mai sdravănă decât casa care ne-a dat pe Petran. În jurul cocioabei afumate și pârлите un cărd de oi albe. Unele se împărăștie păscând earba verde; altele cele mai multe, stau adunate grămadă, mârzesc. În fund lângă stână, un cioban șede, pare că mulge oile... Alții stau proptiți pe bătă. În jurul acestei căsnicii ciobănești la o parte străjuește silha de brad, ce îmbracă coastele ce se pleacă a plaiului, în depărtare stă pază zarea luminoasă, ear de asupra ceriul vinețiu și D-zeu sfântul.

E un tablou vrednic de penelul lui Grigorescu sau de cântecul lui Goga, din al cărui țară este prins.

Mai sunt 2 biserici, între chipurile călimdarului, Biserica istorică din Feleac, și catedrala din Sibiu. Cu una ochiul privește în jurul Clujului, — pe dealul Feleacului, cu alta în depărtare, la Sibiu, unde este reședința »Asociațiunei«, și care și ea ar trebui să aibă mai des privirile spre cei ce o caută cu încredere — dela margini depărtate. Patru icoane arată părți din expoziția iubilară a României: Priveliște generală, Turnul lui Tepeș, Pavilionul regal și Hanul munteneș. — Cea din urmă, a 13-a icoană, ne arată Lupoica lăptând pe Romulus și Remus, — darul ce orașul vecinic al Romei, l'a trimis din privilegiul iubileului orașului vesel al lui Bucur (București) și care în mijlocul unor mari și frumoase serbări s'a desvălit în fața lumii la espoziție. Eată-ne astfel ajuși cu povestea grăitoare a chipurilor, chiar la începutul începutului nostru.

Am început cu chipurile pentrucă fiecare la ele se uită întâiu. Ele grăiesc apoi și celor ce nu cetesc, fie că nu știu, fie că nu stau de asta. Cuprinsul literar asemenea e bine ales, variat, interesant, și pe înțelesul tuturor. Eată bucățile literare:

»In munți«, poezie de O. Goga.

»Rugăciune«, de Carmen Sylva; (decât care altfel sunt mai frumoase toate rugăciunile din cărțile noastre bisericesti, pe cari lumea nu le cunoaște).

»Anul sărbătorilor«, de Vede-Multe.

»Patruzeci de ani«, de G. Coșbuc.

»Darul Romei«, (povestea Lupoacei legendare) de Moș-Neagu.

»Doina«, de Vasile Alexandri.

»Folosul asigurărilor«, de Leontin Pușcariu.

»Unde am fost și unde mergem«, de F.

Pe cum se vede, pe lângă cronica întâmplărilor, de aproape și de departe, au fost puși la contribuție mai toți cei mai buni scriitori ai nostri.

Astfel »Călimdarul dela Cluj« pe cele 64 pag. da pe lângă toate cele ce trebuie să fie într'un călimdar, încă o mulțime de lucruri, literare și artistice, prețioase, dovadă că a fost alcătuit de un spirit inteligent, condus de scopurile culturai, ear nu de speculă, ca cei mai mulți editori de calendare.

Il recomandăm cu toată căldura spre a fi lăsat între țărani. Ar trebui ca în fie care sat preoții ori învățătorii să cumpere câte 20—30 es. spre ale pune în mâna știutorilor de carte. Prețul minimal de 10 cr. face acest lucru ușor, și astfel s'ar plini cea mai cinstită, și ușoară, apostolie culturală. Cine vrea să lătească cunoștința »Asociațiunei« în popor, și prin ea dorul și darul culturai, lătească acest mic călimdar, că bun lucru isprăvește. Directorii despărțămintelor »Asociațiunei« ar trebui să-și facă o chestie de onoare din acest lucru de propagandă culturală.

Predicile lui Petru Maior. În sfârșit *Predicile pe Dumineci și Sărbători* ale vestitului protopop au apărut complet în ediție cu litere latinești.

Vol. I. (pe Dumineci) are 564 pagini, și costă 5 coroane + porto 40 fil.

Vol. II. (pe Sărbători) are 104 pag. și costă 1 coroană + porto 10 fil.

Amândouă (vol. I—II) se pot căpăta legate foarte frumos în pânză neagră, cu piele la călchiu, și inscripție aurită, și costă astfel numai cu 1 cor. mai mult, adeca 7 cor. Se poate comanda și la »Răvașul.«

Toți acei domni, cari au primit broșuri I—III, ori și a IV. și n'au trimis prețul lor, să binevoiască, a trimite prețul tuturor broșurilor, și li-se trimit spre a-și completa opul.

Cei ce au trimis înainte 4 cor. binevoiască a mai trimite 2 cor. și porto post. și li-se trimite partea a 5-a din vol. I, precum și vol. II.

Se crezuse anume, că vol. I. va eși în 4 broșuri de câte 100 pag., dar au eșit 5 broșuri, de aproape 600 pag.

Propovedaniile sau predici la înmormântări sunt sub presă. Vor forma 1 vol. (al III) cu 4 cor. legat ca și vol. I—II, 5 cor. Cine vrea se poate prenumăra trimițând prețul înainte!

— »**Neamul Românesc**« apare Joia și Dumineca în București, director N. Iorga. Abonament 17 lei pe an. Red. și Adm. București, str. Buzzești 42.

Cu nr. 53 acest puternic organ național, creațiunea proprie a viguroasei individualități, ce strălucește de genialitate a d-lui Iorga, a împlinit 1/2 de an a existenței sale. Din acest prilej directorul face o nouă lămurire a rostului bun al acestei foi. — Eată o parte din acest luminos articol:

»Sunt numai un om de carte, de școală, de condeiu, un crescător al neamului într'una din școlile înalte ale lui, care înțelege că împrejurările dela noi nu sunt ca-acelea de aiurea, că aici nu te poți închide într'o specialitate, nu te poți pierde cu totul în adâncirea trecutului, fără ochi pentru ce se petrece zilnic în present, că în neisprăvirea noastră primejdoasă, în rătăcirile noastre oarbe pe drumuri care duc cu siguranță la moarte, că în confisicarea vieții noastre de câteva mii de oameni, cei mai mulți fără talent, fără hărnicie, fără conștiință, fără un nume măcar care să garanteze tradiții, fiecare își are o datorie și că datoria e mai mare pentru aceia, cari se află într'un loc de unde se conduce, pentru aceia cari ca oameni de știință au cunoștința înaltă a lucrurilor și ca scriitori au simțul profetic, intuiția viitorului. Din ce în ce, mulțămăta acelei deprinderi științifice care duc totdeauna dela lucrurile răzlețe la generalitățile cele mari, la lămuririle cele luminoase, am simțit mai puternic această datorie, i-am închinat mai mult viața mea. Ambiție

nu poate să capete fulgerător într'o bună zi cineva care n'a dat nici o dovadă de dânsa în anii călduroși, dar nesiguri încă, ai tinereței; legături de interes încă mai puțin, unul care nu și-a făcut și nu-și va face vre-odată o »situație«. Acea datorie însă, mai mare decât ori care alta, aceia m'a dus la scrierea cărților de popularizare, la conducerea, între multe greutăți și nedreptăți amare, pe care le înțeleg și, de aceia, le iert, a unei reviste care a izbutit totuși să creeze un gust sănătos în public, o îndreptare firească la scriitori și care poate merge astăzi ca o tovarășie de tineri poeți și povestitori, fără sfaturi și fără polemici, drumul ei senin spre binele cultural al neamului; aceiași datorie m'a făcut să vorbesc pentru întâia oară altui auditoriu decât al studenților dela cursul meu în Februar, când se vestiau îndreptări din partea unui partid organizat, și apoi în Mart. 1906, când nu s'a găsit altul, mai bun, pentruca să aperse față de o ceată de neînțelegători trufași demnitătea acestui popor și comorile sufletului său, de aceia m'am dus din loc în loc pentru a lămuri pe toți asupra datoriei pe care ori cine trebuie s'o simtă și, după puterile lui, s'o împlinească. Tot de aceia am scris cândva în ziarele de partid, care mă suferiau atunci să aduc suflarea vremilor nouă, și tot de aceia, astăzi, când nu aștept mântuire decât dela scrisul românesc, dela școala românească, a căror acțiune trece toate hotarele, dela bunătatea, prea răbdătoare, a celor mulți și curați, tot de aceia am început și tipărirea »Neamului Românesc«.

»El e merit — cum s'a făcut și se tot face dovada — numai destăinuirii tuturor nedreptăților, pedepserii tuturor păcatelor, proclamării tuturor lipsurilor și sirguintii cinstite de a găsi o îndreptare care să ne asigure o viață vrednică. Pentru el nu sunt decât două feluri de oameni: cei buni și cei răi, două feluri de fapte: cele folositoare și cele stricicioase tuturor. Și pentru a le deosebi avem un singur, dar un sigur îndreptariu: legătura în care se află oamenii și faptele cu nevoia, ce este, de a se întemeia o viață slobodă a poporului românesc din toate clasele, unit printr'o cultură care să-l ție pe dânsul și să ajute la opera cea mare a civilizației omenești«.

D-l Iorga încheie conștient cu următoarele cuvinte:

»Peste cinzeci de ani, dacă suntem un neam vrednic, urmașii noștri la această foaie vor serba o zi de sfântă sărbătoare pe rămășițele puterii dușmane, și atunci un gând recunoscător se va întoarce, nu numai din partea lor, ci și din partea întregului popor, atunci vrednic de acest nume, cătră noi, cari am crezut când nu credeau alții, cari am muncit când o întreagă societate era prinsă în cătușele lenii pompoase a Orientului, cari am iubit în zile de ură și am luptat drept în vremea celor mai urite țesături de intrigi și celor mai josnice mișcări de invidie, cari am făcut înzecat datoria noastră în epoca deșertărilor cinice dela cele mai elementare datorii culturale, sociale și naționale.«

N. Iorga.

— **Scrisori și inscripții ardelenice și maramureșene.** Ca rod al călătorii sale pe la noi în Sept.—Oct. 1905, d-l Iorga, fenomenalul muncitor intelectual, ne-a dat două volume literare (Neamul Românesc în Ardeal și Țara Ungurească I.—II.) și două volume de izvoare ale istoriei, sub titlul de mai sus. Volumul I. din acestea a apărut înainte cu câteva luni și pe 302 pag. cuprinde documente din Sibiu (dela compania Grecilor) din Făgăraș, Reșinar, din Maramureș. Apoi o serie, cea mai completă de antimise. Prețul acestui volum e 4 lei.

Al II. volum din aceasta prețioasă publicație de cel mai mare interes pentru noi, a apărut în zilele acestea, ca al XIII. vol. din »Studii și documente cu privire la istoria Românilor« publicate de d-l Iorga. Acest volum mai bogat ca cel dintâi (are 334 pag.) costă 3 lei 50 (3 cor. 50 fil.) și se poate căpăta și la administrația foi noastre. Vom trebui să mai vorbim de aceasta colecție, admirabilă în felul ei, pentrucă conține fiarele încurcate ale istoriei noastre bisericesti pe vre-o 2—300 ani. Tot ce se găsește însămnat pe deasupra ușilor bisericesti, prin colțurile zugrăvite, pe paginile îngălbinite ale cărților bătrâne bisericesti, notițe de ctitori, de daruri, de afurisenii pentru cei ce ar fura atari comori, tot este însămnat aci, încât poate numai avea un preț cât de mic sau de mare pentru istorie. Note pline de evlavie, de duioasă credință, cari reinvie ca prin farmec câte un colț din viața apusă a strămoșilor. E o lectură din cele mai interesante și pentru laici, dar pentru cei ce iubesc, sau cultivă chiar istoriografia!

Notițele sunt rânduite după sat, și puse în ordine alfabetică așa, că ori cine poate găsi curând ce l'ar interesa. Firește numai acele sate sunt luate la catastihul însămnărilor, cari au avut

norocul să fie cercetate de d-l Iorga, 154 de tot. Dar câte vor mai fi în miile de sate necercetate de Iorga, și de nime altul. Și dacă d-l Iorga din 154 sate. pe fuga, și într'o grabă grozav de mare, cu observațiuni forțate, a adunat 334 pag. Câte volume ar mai fi încă de scris, pentru a păstra și a pune la îndemâna cercetătorilor, tot ce întâmplarea ne-a mai lăsat din urmele scrise ale vieții noastre bisericesti și naționale, pironite pe filele îngălbioite ale cărților bătrâne, pe cari azi abia cantorii și diecii, neștiutori, le ating, poate odată într'un an. Intr'adevăr ar fi timpul, ca autoritățile bisericesti să dispună prin oameni pricepători, consemnarea tuturor acestor date reslățite acum, până ce nu e încă prea târziu.

Că ce comori avem noi, fără să știm de ele, se poate închipui dintr'o singură însămnare. La pag. 164. vol. II. cetesc, la comuna Sad atât:

»Pe o evanghelie din 1697:

»Să se știe că am scris eu, Ion copilul ot Sad«.

— Oare să nu fie asta scrisoarea lui Ion, copilul, care mai târziu a fost Ion Inoch. Clain? D. Iorga, care a văzut scrisoarea și știe de e de copil, sau a vr'unuia ce-l va fi chemat »Copilul«, ar trebui să ne lămurească. Datul nu eschide presupunerea noastră, — dacă e cu adevărat scrisoare cu trăsături de copil, — că e o urmă din copilăria lui Clain.

— **Tutunul**, de Dr. Ioan Popp, medic colonel c. și reg. în retragere, în Sibiu. Brașov. Tipografia A. Mureșianu. 1906. Prețul 40 fil. es. Broșura aceasta este una din seria acelor cărțicele folositoare, pline de învățături practice, pe cari le-a publicat simpaticul Dr. Popp, despre boalele de ochi, despre malaria și altele.

Se vede, că d-l Dr. Popp, știe cum să-și întrebuișteze, cu folos și pentru societate, timpul retragerii sale din activitatea de medic militar, pe care a făcut-o cu multă acurateță și cu cinste pentru noi Români.

Cărțica aceasta despre tutun e foarte interesantă. Arată cum s'a introdus tutunul în societatea omenească, în Europa, și cum lucrează veninul acesta în corpul omului, ca și în corpul societății. D-l Dr. Popp nu-l osândește fără rezervă, deși spune că e venin din cele mai puternice, cu »care în ce privește repeunea efectului și violența, abia se pot compara otrăvurile cele mai strașnice, cum e atropinul și acninitinul« (pag. 12). Totuși concludă: »Tutunul nu trebuie să fie stăpânul omului, ci un amic la nevoie, ca și alte mijloace ajutătoare și înviorătoare ale puterilor noastre« (pag. 30).

În Ungaria s'a consumat în 1904 tutun în preț de peste 110 milioane de coroane! Cât bine s'ar putea face pe alte terene cu atâta har de bani. În Austro-Ungaria se produce relativ cel mai mult tutun, se fumează însă mai mult în America: peste 3 chlgrame de cap; la noi numai pe jumătate atâta; în România 0.2 chlgrame.

— **Cultivătorii orzului** în măsură mai mare vor ceti cu mult folos broșurica de 7 pagini intitulată: *Cum să imblătim orzul de bere?* Se poate căpăta la »Reuniunea rom. de agricultură« în Sibiu, pentru 18 bani (cam scump, dar face.) E a 13 broșură din »Biblioteca« acestei unice reun. agricole active la noi.

— **Șir nesfârșit...** Un mic capitol din viața foilor române din Ungaria, de Silv. Moldovan. »Micul capitol« e destul de mare, — mulțămăta celor ce li-se cuvine — că se estinde pe 28 pagini.

— **»Ramuri«.** Printre revistele literare ce urmăresc cu stăruință un scop lămurat, se ridică încet dar sigur, — pe când altele cad — revista »Ramuri« din Craiova. Se vede că sunt oameni inimoși și bine lămuriti cei ce o conduc. Reproducem din nrul mai nou al »Ramurilor« un articol, la »Foiță«. care suntem siguri, va face cea mai bună impresiune și la noi. Chităm cu mulțămăta și aprecierile ce confrății fac Predicelor lui Petru Maior, despre care eată cum scriu:

D-l dr. Elie Dăianu, protopop în Cluj și un harnic reprezentant al culturai românești în acele părți, a săvârșit un frumos act cultural retipărind cu litere latine predicile lui Petru Maior, vechiul scriitor cuvios, care a învăluit cu lumina și cu personalitatea lui erudită sfârșitul veacului al 18-lea și începutul celui de al 19-lea. Acest fapt a avut puține răsunete și firește nimeni nu se va fi ostenit să-și agonisească acele predici vechi, din care sufletul fiecăruia poate să soarbă aurul celor mai cinstite și înțelepte învățături, gătite în vestmântul unei limbi energice, cu figuri și asemănări surprinzătoare, cu întorsături de o deplină frumșeță. Ba mulți au să socotească în rafineria lor, că ar fi o curată naivitate să te întorci acum la predici, la scrisul lui Maior, la limba lui veche și aspră, la învățăturile lui presărate cu citații și pilde minunate din sf. scriptură. Și totuși socotim că predicile lui Maior trebuiesc să capete sălaș în casa fiecăruia, atât pentru minunata limbă românească, cât și pentru curatele

invățături morale ce dă sufletelor noastre înrăite. Și mai ales le recomandăm tuturor preoților noștri, cărora le este de un mare și netăgăduit folos, slujindu-le ca pildă întru alcătuirea predicilor ce trebuiesc să țină înaintea credincioșilor lor. A venit timpul să se rupă cu acea bătrână căzanie pe care de abia o mai pot desluși și descurca dascălii noștri de biserică. Cine ar dori să le capete, le pot avea prin mijlocirea acestei reviste.

— **Din Maramureș.** Primim la redacție două publicațiuni:

1. *Analele Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș 1860—1905.* edate prin comitetul »Asociațiunii«. — Un volum 8° de 270 pag. Prețul 5 cor.

2. *Proces verbal*, luat în adunarea generală a »Asociațiunii p. c. p. rom. din Maramureș« ținută în sala școlii gr.-cat. română confesională (!) din Sighet în 7 Sept. n. 1906.

Din amândouă se oglindează tângirea bolnavă a stărilor culturale din Maramureș, — pământul acesta plin de slavă românească oare când. Păcat că opinia publică românească din alte părți se ocupă așa de puțin cu stările din Maramureș. Publicațiunile de mai sus ar trebui să fie prilejul de a părăsi nepăsarea față cu patria lui Dragoș vodă de oarecând.

rul (p. 2) la subscrierea de acții din aceasta emisiune nouă.

De-odată cu dechiarățiunea de subscriere acționarii, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut acțiunile lor vechi pentru cari optează la subscriere nouă și până la 10 Decembrie st. n. 1906 să plătească la cassa institutului 6 coroane spese și 10 coroane ca prima rată din prețul de emisiune.

4. Ratele următoare vor fi a se plăti, după fie-care acție

câte 10 cor. până la 10 Ian. 1907.	
» 10 » » » 10 Febr. »	
» 10 » » » 10 Martie »	
» 10 » » » 10 Aprilie »	
» 10 » » » 10 Maiu »	
» 10 » » » 10 Iunie »	
» 10 » » » 10 Iulie »	
» 10 » » » 10 August »	
» 10 » » » 10 Sept. »	

Fie-care acționar are drept însă a plăti mai multe sau toate ratele înainte de terminii fixați. —

5. Pentru ratele de acțiuni, cari nu s'au numărat la termin, se solvesc 8% interese de întârziere. Acționarii, cari n'au numărat la termini vre-una rată, se provoacă direct prin postă la solvire, ce dacă în 30 zile dela expedarea provocărilor n'ar urma, dreptul de acționar pentru acele acțiuni se dechiară pierdut, sumele deja solvite trec în fondul de rezervă al societății. Acțiunile lor se anulează și sub aceiași numeri se esmit alte acțiuni. Anularea se publică în ziarele desemnate pentru publicările institutului.

6. Acțiunile noi vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, după plățirea tuturor ratelor, dar la nici un caz mai înainte de 1-a Ianuarie 1908.

Dela plățirea ratelor până la acel (1. Ianuarie 1908.) termin, acționarii primesc 4½% interese, iar după ratele restante plătesc 8% interese de întârziere.

7. Acțiunile neoptate de acționarii vechi se vând din mână liberă începând dela 10 Decembrie a. c. până la altă dispozițiune, în preț à Cor. 200 plus Cor. 6 spese.

Direcțiunea, începând dela 10 Decembrie a. c. primește subsemnări și pentru aceste acții fie din partea acționarilor vechi, peste numărul acțiilor din emisiunile anterioare, fie din partea altora. Aceste subscrieri de acții se vor lua în considerațiune în seria pe cum au sosit la institut subscrierile valabile, proptite de 6 Coroane spese și 20 Coroane prima rată după fiecare acție.

Ratele următoare vor fi a se plăti, după fiecare acție

câte 20 cor. până la 10. Ian. 1907.	
» 20 » » » 10. Febr. »	
» 20 » » » 10. Mart. »	
» 20 » » » 10. Apr. »	
» 20 » » » 10. Maiu »	
» 20 » » » 10. Iunie »	
» 20 » » » 10. Iulie »	
» 20 » » » 10. Aug. »	
» 20 » » » 10. Sept. »	

Față de acești acționari noi, încă se vor aplica dispozițiunile din punctul 4, 5 și 6. din aceasta publicațiune.

Șimleu, în 18 Octombrie 1906.

Direcțiunea institutului de credit și economii

„Silvania“.

Cine suferă de **Epilepsie** și stări nervoase, se ceară (nevoie) sgârșciuri broșura despre Epilepsie, care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,« Frankfurt a. Main. 14—52

„THE STANDARD“

— fondată în anul 1825. —

Efectuește **asigurări pe viață** pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual	Avere proprie
Cor.: 34,600.000	Cor.: 274,000.000
Dividende solvite	Despăgubiri de viață
Cor.: 170,000.000	Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4 în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

SOLE SIMON

Prima fabrică ardeleană de sigle

lucrate în gumă, de materie pentru hectograf, atelier pentru pregătirea materiei de hectograf. precum și a diferitelor colori pentru sigilare.

Gravează: în aur, argint, aramă, oțel; pregătește mai departe tot felul de marce familiare, sigle tăiate în aramă, perinute rotunde pentru ținutul materiei de sigilare, subscrieri, monograme pentru brodare și tot felul de lucruri apărținătoare acestor branșe.

Se capătă: Cluj, Jókai u. 2. (gr. Rhédei ház)

Frumos, curat scrie numai mașina de scris

„SUN“

deoarece n'are bandă de colorare.

Mașina de scris »Sun« are o scrisoare foarte ceteată (scrisoarea se poate cunoaște limpede chiar și până la ultima literă) și prețul ei e totuși numai 320 cor.

Theil Frigyes

Cluj (Kolozsvar) (6—10)

Representantul fabricii — societate pe acțiuni — de mașine de scris a lui Frister & Rossmann.

≡ **Tipografia** ≡

» **CARMEN** «

PETRU P. BARIȚIU

..... **CLUJ**

Ferencz József-út 58 sz.

Primește tot felul de lucrări, ce cad în branșa acestei măestrii, executându-le cât se poate de cu gust, în stilul cel mai modern și cu prețuri moderate.

Comande se primesc și la Librăria D-lui **Erich Fabritius** din Cluj (Piața Regelui Matia nr. 32.)

Ca prima tipografie românească în acest comitat, se roagă de binevoitorul sprijin al celorlalte institute românești, precum și al privaților.

Fetele adolescente

sunt de multe ori avizate se folosească un mijloc de întărire, ca astfel sprijinind natura să învingă diferitele greutăți ale dezvoltării. *Emulsiunea lui Scott*, care se prepară din oleu din ficat de știucă cu adăugere de acid natric fosforic și de var, s'a dovedit până acuma de cel mai bun mijloc în privința aceasta. Se prepară din cele mai bune materii și astfel are un gust atât de bun și se mistuie atât de ușor, încât nu cauzează nici de cum perturbații de stomac, ba din contră regulează mistuirea. Din acest motiv *Emulsiunea lui Scott* e de un efect cu mult mai mare, decât oleul fiind numai din oleu dinficat de știucă.

Pentru veritabila *emulsiune a lui Scott* garantează semnul adaus aici, un pescar care duce pe spate o știucă mare.

Se capătă în toate farmaciile.

Cu provocare la aceasta foaie, trimițând înainte 75 fil. în marce postale, servește cu sticlă de model

Dr. Budai Emil

»Városi gyógyszerész«

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul sticlei originale Cor. 2:50

„SILVANIA“

institut de credit și economii. societate pe acții în Șimleu.

Publicațiune.

Institutul »Silvania« în adunarea sa generală estra-ordinară ținută la 18. Octombrie 1906 a hotărât a-și ridica capitalul social dela Cor. 300.000, la Cor. 600.000. În acest scop a autorizat direcțiunea să deschidă subscrierea pentru 3000 acțiuni à 100 coroane valoare nominală.

Pe baza acestei autorizațiuni primește dela adunarea generală estra-ordinară și având în vedere hotărârile aceleia, oferim acționarilor vechi spre cumpărare 3000 acțiuni noue în valoare nominală de Cor. 100 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechi are drept, ca din noua emisiune să opteze și să subscrie atâtea acții, câte posedă din emisiunile de mai înainte.

2. Pentru acționarii vechi prețul unei acții noue optate, conform p. 1. se fixează în 100 coroane și 6 coroane spese.

3. Terminul de optare și subscriere se fixează dela 1 Noembrie până la 10 Decembrie st. n. 1906. inclusive, cu aceea restricțiune, ca toți acei acționari vechi, cari până la acel termin n'au participat la subscriere, *recondiționat își pierd dreptul de prioritate și favo-*

S'a deschis
în piața Mátyás király Nr. 11 în palatul Reil
Prăvălia de haine pentru Domni, dame și copii

a lui
Réti B. és Tárša.

Cel
mai bun și
cel
mai frumos!

Pe
lângă prețuri
solide și
moderate

Postav de Zsolna, Gács și Rozsahegy.

7—10

Mátyás király-tér 11.

Fabrica de Essențe și Cognac
din Viena, cu renume bun, caută
un acviziitor bun pentru Cluj și jur
pe lângă proviziune înaltă. Pre-
feriți vor fi aceia, cari primesc
comisiuni pe socotelele lor. —
Ofertele provăzute cu deviza:
„Dobândă mare nr. 500“, sunt a
se trimite la Ed. Braun, Wien,
I., Rotenthurmstr. 9.

O minune în lume!

Gratis și franco acasă

primește ori cine un orologiu elvețian Remontoir Roskopf-
patent, cu umblare de 36 oare, cu garanție în scris pe
3 ani, împreună cu un lanț, de panteră aurit, 1 toaletă
de călătorie; 1 condeiu prima de nichel un briceag en-
glezesc, cu 5 părți, 1 tub de chichlimbar pentru țigări
și țigarete; 1 cravată de mătăsa pentru domni, 1 baro-
metru și încă o șatula cu 144 bucăți de pene de scris
de oțel și 100 de cărți post. ilustr. pentru numai 250 flor
Trimitere prin rambursă

S. URBAQH, KRAKAU nr. 242.

La comanda alor 2 pachete se adaugă gratis un briciu
angl; ce nu convine, se retrimite banii retour. 1—1

Din mâna cea dintâiu
Cea mai bună și mai ieftină ocazie pentru daruri
de Crăciun.

15 m. 84 cm lat pânză țasăută	K. 7.80
23 » 78 » » Kanafas	» 11.—
23 » 79 » » Damast	» 14.50

20 m. Flanel pentru cămeși	K. 7.20
20 » Zefir de lână	» 9.80
20 » Barchend pentru haine	» 11.20

Cupon de blouse, în diferite colori	K. 2.60, 4.—, 6.—
» » » din catifea	K. 6.40

! Haină completă !

Din Dessin	K. 4.50, 5.50, 6.—
» Camgarn în toate colorile	» 5.50, 9.—
» Loden	» 6.—, 8.50
» Cybelia	» 7.—, 7.70, 11.50

1 garnitură de masă cu 6 servete	K. 4.80, 6.—
1 » pentru cafea	» 5.—

Batiste cu colțuri de Atlas, albe	K. 1.35 pro duzină
Năfrâmi pentru domni, elegante	» 1.90 » »
» pentru dame, din Dessin	» 3.— » »

Procurați îndată

de oarece ocazia aceasta ține numai până la anul nou.

Colecțiuni de mustre și liste speciale ilustrate gratis și franco.

Heinke & Brod

Correspondență și în limba română!

Wien, I, Augustengasse Nr. 2—T.

Tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu, Cluj — Kolozsvár.

**Recerînța de căpetenie a frumseții e o piele
fină și frumoasă a feții.**

Aceasta o poate dobândi fiecare damă
prin întrebuițarea alifiei de față

Margit-Crème

a lui FÖLDES

care e de un efect miraculos în privința aceasta.

Margit-Crème e un mijloc chemic de o compo-
siție foarte fină, are un miros de tot plăcut și se
resorbează repede deja îndată după prima în-
cercare i-se adevăresc calitățile sale aceste emi-
nente. Face pielea feții fină, la pipăit, ca și ca-
tifeaua; în 10—12 zile schimbă cu totul aspectul
feții, face să dispară pentru tot deuna alunițele,
pestruile de ficat și ori ce fel de necurățiri
ale feții.

Calitatea sa cea mai esențială e, încă
urma folosinței nu devine pielea feții unsuroasă
și lucie, cum se întâmplă aceasta la alte alifii
cosmetice, ci din contră, face să dispară luciul
pielei, ca și pudrul, din ce motiv se poate chiar
și ziua întrebuița. Mai nutrește apoi chiar și
pielea feții, prin ce o întenește, o înviează și
îi dă o moliciune și rotunzime de tot atrăgătoare
și plăcută.

Favorul ei cel mai de căpetenie e, că
nu conține nici argint viu, nici plumb și
astfel e cu totul nesticăcioasă.

Prețul unei tighii mici 1 cor.; unei tighii mari 2
cor. Săpunul-Margit costă 70 fil. Pudrul-Margit
1 cor. 20 fil. Apa de față Margit 1 cor. Pasta de
dinți Margit 1 cor.

Se prepară: la FÖLDES KELEMEN,
apotecar în ARAD.

Comande de 6 cor. se trimit franco

Se poate căpăta:

la Burger Frigyes, Dr. Czett Dénes, Ger-
gely Fer utóda, Halász Jenő, Dr. Hintz
György, Székely Miklós și Tanács József,
apotecari în Cluj.

Fiecare imitație și retipărire va fi pedepsită.

Veritabil e numai Balsamul lui Thierry

provăzută cu semnul »călugărilor«.

Scutit prin lege.

E un mijoc peste tot cunoscut și
neîntrecut în cazuri de perturbații
de sgârșiri de stomac, de colică, de
catarrhuri dureri de piept, la influ-
ența etc. Prețul: 12 sticle mici sau 6
duple sau o sticlă mare specială cu
astupuș patent — 5 cor. franco.
ALIFIA CENTIFOLIA E UN NON
PLUS ULTRA la toate ranele, la in-
flamații, lovituri abscesse, buboae
de ori ce fel. Prețul: 2 tighii coroane
3'60 sau pe lângă trimiterea banilor
înainte, sau cu rambursă.

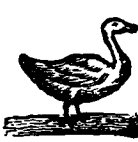
Apoteca lui A. Thierry la Rohits-Sauerbrunn. Broșuri,
se trimit fiecăruia gratuit. Depot în Budapesta la apot.
A. Török; la Leo I., Egger; la L. Vertes, Lugos.

(16—25)

Correspondent abil

care posedă limba germană și română în scris
și vorbire **afă imediat aplicare** la o fa-
briică mare de mașini în România.

Reflectanții, cari au fost aplicați ca cores-
pondenți să trimită oferte detaliate cu copii de
atestare și indicarea de referențe împreună cu
fotografie sub »Lebensstellug« la administrația
ziarului.

Pene de gâscă

ieftine,

pentru umplut perini,
din Bohemia.

5 Kilo nou curățite Cor. 9.60, mai bune
Cor. 12.— fulgi albi Cor. 18—24, fulgi
ca zăpada Cor. 30—36. Se trimite franco
cu rambursă. Se primește îndărăt s'au
se schimbă ce nu convine cu rebonifi-
carea portului postal.

Benedickt Sachsel, Lobes 357

Post Pilsen. 6—6 Böhmen.

Barițiu P. Petru